

היום שבו ראובן וימר המציא את ה"כספומט"

נראה היה שהשם "בנקומט" הוא שייצג את המכשיר שחינו כה תלויים בו. אבל קנאת הבנקים שינתה את המצב

אילון גלעד 21.05.2014 13:46

המילה כספומט חיה מוזרה היא - הלחם בסיסים שהוא שעטנז העשוי מרישא עברית וסיפה יוונית. מדובר במילה חדשה, עניין לא מפתיע בהתחשב בכך שהכספומטים עצמם הם בני 47 שנה בלבד. המכשיר הראשון הוצב מחוץ לסניף של בנק ברקליס בצפון לונדון בקיץ '67. הכספומט הזה פותח על ידי החברה האנגלית "דה לה רוי", אך במקביל פיתחו צוותים שונים של מהנדסים בנקים אוטומטיים ברחבי העולם, מארצות הברית ליפן ומשוודיה לאיטליה.

לא לקח הרבה זמן עד שהוצב הכספומט הראשון בישראל. בנק לאומי ערך פתיחה רשמית של ה"בנקומט" בקיץ '70, מחוץ לסניף הבנק ברחוב דיזנגוף 100 בתל אביב. ההשקה נערכה בחצות, לאחר סיום הצגת בכורה בתיאטרון הקאמרי הסמוך.

השם "בנקומט" נבחר ככל הנראה בהשפעה של אחת החברות החלוצות בתחום פיתוח מכשירי בנק אוטומטיים - חברת "בנקומט" השוודית שהוקמה ב-'68. שם החברה הוא הלחם בסיסים של המילים בנק, מילה בינלאומית שמקורה באיטליה (שם נקראו הבנקים הראשונים בעולם על שם השולחנות, ה-banco, שעליהם היו עושים הבנקאים הראשונים את עסקיהם), והמילה אוטומט, מילה שמקורה בהלחם הבסיסים היווני אוטומטוס, שמשמעותו לפעול באופן עצמאי, ומרכב מהמילים אוטו (עצמי) וממה (לרצות). שם החברה השוודית "בנקומט" אומץ כמילה למכשיר החדש בשלל שפות, ובעיקר באלה המזרח-אירופיות: רוסית, פולנית, סלובנית, סרבית, בולגרית וצ'כית. כך היה יכול להיות המצב גם בעברית, שכן ל"בנקומט" של בנק לאומי היתה זכות ראשונים. אלא שכל אחד מהבנקים הישראליים בחר לתת לכספומטים שלו שם אחר.

בנק דיסקונט היה הבא להצטרף לעידן הכספומטים כשבקיץ '73 חנך את ה"דיסקונטומט" הראשון ברחוב יהודה הלוי בתל אביב. בנק הפועלים היה הבא להצטרף ב-'76. הם קראו לאוטומטים שלהם "בנקט", בדומה למילה המרבגית Minibank, ובכך חיסלו את השימוש במילה בנקט - מצרפתית banquet במשמעות אירוע חגיגי - שימוש שרווח בעברית מעל 60 שנה, והוחלף בשנות ה-70 במילה הכללית "אירוע". באותה שנה חנך הבנק הבינלאומי הראשון את ה"סינפומט" הראשון ברחובות. שנה אחר כך, ב-'77, החליטו בנק דיסקונט ובנק לאומי לאחד את שירותי הכספומט שלהם ולשם כך הם נזקקו לשם. בנק דיסקונט פנה לפרסומאי ראובן וימר. "ישר אמרתי 'כספומט'", מספר וימר למוסף "הארץ". "הוא (לאון רקנטי, הממונה על הנושא מטעם הבנק) שאל אותי אם יש לי הצעות אחרות ואמרתי לו, 'לא. אנשים יבינו מיד למה אתה מתכוון'. הוא אמר לי שהוא יחשוב על זה".

רקנטי לקח את ההצעה לחברת הפרסום דחף, שהציעה לערוך תחרות ולתת לציבור לשלוח הצעות לשמות למכשיר. "בסוף הם בחרו בכספומט", סיפר וימר בסיפוק. אחרי '76 דחקה המילה כספומט את רעותיה מהלקסיקון והפכה למילה העברית היחידה למכשיר. עם זאת, שימו לב שהכספומטים של בנק הפועלים אינם נקראים כספומטים, והם ממשיכים לשאת בגאון את השם "בנקט".

המילה כספומט, אגב, אינה תחמתו היחידה של וימר לשפה העברית. הוא גם מחדשן של המילים "מקוון"
ו"פלאפון".